

Hjem > Promilleafgiftsfonden > 2014 > Videnbase og specialrådgivning > Plejegræsordningen – hvad bør man være opmærksom på?

Plejegræsordningen – hvad bør man være opmærksom på?

Underkendelse af arealers tilskudsberettigelse under plejegræsordningen har medført en betydelig usikkerhed hos Promilleafgiftsfonden for landbrug mange støttemodtagerne. Det er forståeligt – når henses til konsekvenserne af underkendelse.

Denne artikel belyser, hvad man som støttemodtager skal være opmærksom på, hvis man er støttemodtager under ordningen eller påtænker at blive det.

Overordnet set er der fire forhold, man bør overveje/ være opmærksom på.

1. Det privatretlige forhold med lodsejer (hvis man overvejer at indgå en forpagtningsaftale)
2. At vælge "den rigtige" forpligtelse, evt. ansøge om godkendelse af lavere græsningstryk
3. At bruge dispensationsmuligheden fortløbende i tilsagnsperioden
4. At være bekendt med muligheder og regler, hvis arealerne underkendes i forbindelse med kontrol.

1. Hvorfor er det så vigtigt at undgå underkendelse?

De tilsagn, der meddeles er 5-årige og tilsagnene er derudover betingede af, at forpligtelserne opfyldes hvert år i tilsagnsperioden.

Det indebærer, at tilsagnet som helhed bortfalder for det pågældende areal, hvis det underkendes. Dermed bortfalder udbetalingsgrundlaget så at sige "med tilbagevirkende kraft", og resultatet bliver et tilbagebetalingskrav vedrørende den støtte, hvor udbetalingsgrundlaget er bortfaldet i konsekvens af misligholdelsen.

Underkendes et areal "i år 5", da skal landmanden tilbagebetale den støtte, han har modtaget til det pågældende areal i de forudgående 4 år.

Hvor voldsomt, kravet bliver, afhænger i sagens natur af størrelsen af det areal, som underkendes. Når det så er sagt, så er det de færreste, der synes det er sjovt at naturpleje uden - i det mindste - at blive kompenseret for udgiften herved.

Efter NaturErhvervstyrelsens praksis gælder tillige, at grundlaget for at få enkeltbetaling efter fdn. 73/2009 artikel 34 til et areal bortfalder, hvis plejen af det pågældende areal underkendes under den 5-årige ordning til pleje af græs- og naturarealer.

Derudover risikerer støttemodtageren en krydsoverensstemmelsessanktion.

2. Hvilke arealer er problematiske?

Det har navnlig været de mere naturprægede arealer, der har været problematiske.

Det er ganske vist meldt ud, at formålet med ordningen er at sikre, at prioriterede arealer indenfor og udenfor blandt andet Natura2000- områder bliver drevet som græs- og naturarealer med en ekstensiv landbrugsmæssig drift med årlig afgræsning eller slet. Dette er med henblik på at beskytte og forbedre landskabs- og biotopforholdene og biodiversiteten, herunder potentielle yngle- og rasteområder for visse arter omfattet af habitatdirektivet.

Ikke desto mindre er det væsentligt at holde sig for øje, at plejegræs- ordningen er en landbrugsstøtteordning; ordningens formål er at understøtte ekstensiv landbrugsdrift, men formålet er ikke naturpleje.

Man kan (vel) diskutere, om ordningens egentlige karakter – og ordningens begrænsninger på naturlignende arealer - har været meldt godt nok ud. Flere af de sager om underkendelser, der er sket, synes at have haft deres udspring i en opfattelse hos støttemodtagerne af, at de meget abstrakt formulerede tilsagnsvilkår skulle udfyldes/ fortolkes i overensstemmelse med de naturmæssige målsætninger for arealerne – f.eks. en kommunal handleplan/ Natura 2000-plan eller Naturstyrelsens anvisninger med hensyn til plejen af arealet, jfr. formålsparagraffen.

Der er imidlertid ikke sammenhæng mellem naturmålsætningerne for et givet areal og tilsagnsbetingelserne ifølge plejegræsordningen. Tilsagnsbetingelserne fungerer og fortolkes principielt uafhængigt af hvad der måtte være af naturmæssige målsætninger for arealet. Indgangsvinklen til pleje under ordningen bør være, at ordningen er en landbrugsstøtteordning, der (kun) tilgodeser ekstensiv drift af de pågældende arealer via de i ordningen udtrykkeligt fastslåede tolerancetærskler, f.eks. "100 m² –reglen", at 50% af plantetækket skal være under 40 cm. osv.

Der er dog forskel i kontrollen afhængigt af om der er tale om et landbrugsareal eller et naturareal.

Behovet for fortolkning af tilsagnsbetingelsernes nærmere indhold er blevet mindre, efterhånden som kravet til plantetækket på arealerne er blevet præciseret i NaturErhvervstyrelsens vejledninger.

Betingelsen om "tæt lavt plantetække", sådan, som begrebet efterhånden blev udmøntet, viste sig imidlertid vanskeligt forenelig med praktisk naturpleje på de mest ekstensive arealer. Derfor, som følge af erfaringerne med kontrol af "tæt lavt plantetække", indførtes i 2012 en alternativ valgmulighed i form af forpligtelse til fast græsningstryk.

Kredsen af arealer, der reelt kandiderer til at modtage støtte under ordningen, synes at være yderligere udvidet med muligheden for forlods at søge om godkendelse af et lavere græsningstryk, tilpasset de naturmæssige målsætninger på området. Rent praktisk forudsætter denne forpligtelse dog, at støttemodtageren er opmærksom på at anvende muligheden for dispensation fortløbende i tilsagnsperioden og straks der opstår et behov.

Udgangspunktet for plejegræsordningen – at der grundlæggende er tale om en landbrugsstøtteordning og konsekvenserne af underkendelse - er dog uændret. Det er derfor stadig de mere naturlignende arealer, der potentielt vil give anledning til problemer under ordningen.

De nyeste tiltag i ordningen er bestemt positive og rummer langt bedre muligheder for at oppebære støtte til naturlignende arealer. Dog bør det ikke overses, at der kræves større omhyggelighed og mere administration løbende i forhold til tilsagnet, hvis man indgår plejegræsordningen til de mere naturlignende arealer.

(Ændringerne i) forpligtelsernes konkrete indhold vil ikke blive omtalt nærmere her. Der er nedenfor link' et til "Spørgsmål og svar om kontrol af "Pleje af græs- og naturarealer efter fast græsningstryk" hvortil det henvises som supplement den beskrivelse af de enkelte forpligtelser, som fremgår af den gældende vejledning.

Denne artikel har således alene til formål at beskrive hvilke problemstillinger og muligheder der, ud fra en juridisk synsvinkel, knytter sig til ordningen, og hvordan man bedst muligt administrativt sikrer sig mod tilbagebetalingskrav.

3. Hvilken forpligtelse er "den rigtige"?

På grundlag af erfaringen med anvendelsen af "tæt lavt"- kriteriet på de naturlignende arealer vil den juridiske indgangsvinkel være: Kontrollen af forpligtelse til fast græsningstryk indebærer mindre skøn end kontrol af forpligtelsen til "tæt lavt".

Som udgangspunkt bør forpligtelse til "tæt lavt" reserveres til de arealer, hvor det er muligt samtidigt at opnå enkeltbetaling efter de almindelige plantedækkeregler (dvs. uden anvendelsen af særeglen i artikel 34), altså arealer, hvor plantedækket som helhed kan afgræsses og slås, således det uden tvivl holder sig under 40 cm. på 50% af arealet umiddelbart inden den 31. august hvert år i tilsagnsåret.

Hvis enkelte "pletter" adskiller sig tydeligt, er de ikke til hinder for, at denne forpligtelse vælges (naturplejeren må så afgøre, om den enkelte plet er over eller under 100 m² og ansøge tilsvarende).

Omvendt stiger betænkkeligheden ved at vælge "tæt lavt" jo mindre tydelig, overgangen er mellem områder/ pletter, der opfylder henholdsvis ikke opfylder betingelsen om en maksimal højde på 40 cm, herunder jo højere den andel af arealet er, som ikke holder sig under 40 cm. Jo mere natur (dværgbuske, træer, fugtige områder m.v.), og jo vanskeligere arealerne lader sig slå, jo mere nærliggende bør det være at vælge forpligtelsen til et fast græsningstryk.

Den største umiddelbare udfordring i forhold til at vælge forpligtelsen til græsningstryk synes – indtil videre – at have været, at græsningstryksforpligtelsen (som udgangspunkt) er fastsat til 1,5 storkreaturer, hvilket vil være et for højt græsningstryk på ekstensive arealer.

Man skal her være opmærksom på at få en forhåndsgodkendelse af et mindre græsningstryk. Af den nugældende vejledning fremgår, at grundlaget for en sådan godkendelse kan bestå i en udtalelse om hensigtsmæssigheden af et lavere græsningstryk fra den ansvarlige myndighed (kommune eller stat)

Vælger man at udnytte denne mulighed er man – i princippet – herefter stillet tilsvarende dem, der har en forpligtelse til 1,5 storkreaturer/ ha., dvs. også i disse tilfælde er dispensation(er) er "vejen frem" i forhold til at imødegå "det uforudsete", som kan følge af naturens dynamik og/ eller dyrenes adfærd og helbredsforhold, jfr. nærmere nedenfor.

4. Dispensation

Som udgangspunkt skal en dispensation anses for en dispensation fra tilsagnsvilkåret om, at tilsagnet skal overholdes i hele tilsagnsperioden. Udgangspunktet er således, at den årlige støtte ikke kommer til udbetaling for det areal, der ansøges om dispensation til, men der forlanges ikke tilbagebetaling af den tidligere udbetalte støtte og tilsagnet fortsætter i øvrigt på uændrede vilkår.

NaturErhvervstyrelsen kan, efter en konkret vurdering, beslutte, at dispensation meddeles uden bortfald af udbetaling det pågældende år. Det fremgår af NaturErhvervstyrelsens svar på spørgsmål om kontrol, der kan ses her [[link](#)].

Det synes at fremgår af udmeldingen, at to forhold spiller en væsentlig rolle ved vurderingen af, om retten til udbetaling bibeholdes i dispensationsåret: (1) hvor lille eller stor "effekt" afvigelsen har i forhold til overholdelsen af tilskudsbetingelserne, og (2) begrundelsen for afvigelsen.

De konkrete eksempler, som NaturErhvervstyrelsen nævner indikerer, at hensynet til dyrevelfærd vil tale for, at der kan dispenseres uden konsekvenser for udbetalingen. Omvendt skal man som støttemodtager være opmærksom på, at "ens egne forhold" næppe vil kunne påberåbes som grundlag for dispensation, for eksempel at man ikke længere har rådighed over (det nødvendige antal) dyr.

ooOoo

Muligheden for dispensation bør anses for og anvendes som et fleksibelt redskab til at sikre, at uforudseelige – eller dog uforudsete – forhold, som skyldes dynamikken på naturarealer, vejrlig, sygdom og adfærd (-sændringer) hos dyr m.v. ikke ender med et krav om tilbagebetaling af tidligere udbetalt støtte.

Dispensationerne har en værdi som redskab til at arbejde med støtteordningen, som står i skærende kontrast til den (manglende) opmærksomhed, der hidtil – i praksis – synes at have været på muligheden herfor.

Som det fremgår af NaturErhvervstyrelsens svar på spørgsmål om kontrol, ser her [[link](#)] kan dispensationsansøgning i akuttilfældene indgives telefonisk i første omgang (og evt. følges op skriftligt). Som altovervejende hovedregel skal dispensationsansøgning dog indgives skriftligt. Styrelsen forventer at kunne behandle indkomne dispensationsansøgninger på ca. én uge, og ansøgninger kan indleveres pr. e-mail. Dette gør – alt andet lige – dispensationsansøgning til et fleksibelt og reelt anvendeligt arbejdsredskab.

En dispensation skal søges inden man implementerer den pågældende foranstaltning.

Dispensationsansøgning skal ubetinget anvendes, hvis der fjernes dyr fra arealet (forpligtelsen til fast græsningstryk er valgt). Det, der gør denne forpligtelse så attraktiv (i forhold til tæt-lav forpligtelsen) er netop, at antallet af dyr på arealet er en objektiv konstaterbar størrelse. Omvendt ligger implicit heri, at det også kan konstateres, om der er for få dyr.

5. Den privatrettlige aftale med lodsejer om plejen

Mulighederne for (risikoen ved) at få støtte efter plejegræsordningen bør afdækkes allerede inden en forpagtnings- eller græsningsaftale indgås med lodsejer. To centrale vilkår i aftalen, nemlig prisen og placeringen af risikoen for, om tilsagnet lader sig opfylde på de pågældende arealer samtidigt med en pleje, der tilgodeser lodsejerens krav, bør således først fastlægges når der er klarhed over, om arealet, naturmålsætningerne for dette og tilsagnets betingelser er indbyrdes forenelige.

Som udgangspunkt spiller det naturligvis en rolle for afgiftens/ vederlagets størrelse, om der er mulighed for at oppebære tilskud efter plejegræsordningen til arealet. Vurderes tilsagnsbetingelserne at kunne forenes med arealets karakter og målsætningerne for udviklingen af naturen på området, da er det mindre betænkkeligt for landmanden/ naturplejeren at indgå en forpagtningsaftale, hvor afgiftens størrelse afspejler at der udbetales støtte efter plejegræsordningen, og hvor risikoen for overholdelsen af støttebetingelserne påhviler landmanden/ naturplejeren.

Knytter der sig usikkerheder til foreneligheden, da bør landmanden/ naturplejeren overveje at foreslå en græsningsaftale som alternativ til etablering af et forpagtningsforhold. Herved forpligter landmanden/ naturplejeren sig overfor lodsejeren til at pleje arealet efter dennes nærmere anvisninger.

På den måde kan landmanden/ naturplejeren "med ro i sindet" fokusere på sin kerneydelse – naturpleje – og gennemføre de konkrete plejeanvisninger, han modtager. Retsstillingen er herefter den, at risikoen for, om tilsagnets vilkår kan opfyldes, påhviler lodsejeren (i forholdet til NaturErhvervstyrelsen).

6. Kontrol

Helt konkret hvad, der nærmere bør foretages, hvis det efter et kontrolbesøg står klart, at der er risiko for underkendelse, afhænger af den konkrete problemstilling. Det nedenfor anførte er generelle betragtninger, som dog bør have "i baghovedet" for så vidt, at situationen skulle opstå.

I alle tilfælde gælder dog, at det vil være hensigtsmæssigt, at støttemodtageren hurtigst muligt skaffer sig indsigt i, om der er dele af arealerne, kontrollen påtænker at underkende, og – i givet fald - hvilke arealer og hvorfor.

Disse forhold er afgørende for, hvad der nærmere bør foretages.

Erfaring viser, at underkendelse i en række sager skyldes misforståelse. Kontrolløren er måske ikke klar over, at der er ansøgt om enkeltbetaling med henvisning til artikel 34 i fdn. 73/2009, eller han konstaterer, at der mangler tegn – f.eks. fordi det er taget ned.

Skyldes en underkendelse, eller mistanke om underkendelse, en sådan banal misforståelse, som der let kan rettes op, skal man naturligvis ikke som støttemodtager "sætte himmel og hav i bevægelse". Omvendt må det erkendes, at nogle underkendelser har et grundlag, som gør hurtig handling påkrævet.

Er det f.eks. kontrollørens skøn, støttemodtageren anfægter, da må man relativt hurtigt træffe beslutning om, om der skal ske bevissikring.

(a) Overvejelser om bevissikring

I nogle tilfælde af underkendelse vil det være relevant at "sikre beviset". Bevissikring skal ske på en måde, som gør det muligt senere at anvende materialet i en evt. retssag. I så fald, at der skal ske bevissikring, er hurtighed helt afgørende for støttemodtagerens efterfølgende retsstilling. Vigtigheden af støttemodtagerens hurtige reaktion, herunder en hurtig kontakt til en advokat, som kan bedømme om og i hvilket omfang, der bør ske bevissikring, skal derfor understreges.

Det skyldes, at der er stor forskel på, hvordan domstolen bedømmer et givet bevis, som forelægges under en retssag.

Man skal i den forbindelse skelne mellem to typer af "bevis":

1. Et indenretligt syn- og skøn, f.eks. en isoleret bevisoptagelse.

Ved et indenretligt syn- og skøn forstås et syn- og skøn, der opfylder retsplejelovens regler herom. Det vil sige – parterne bliver enige om (eller retten beslutter):

- hvem, som skal lave synet og skønnet, og
- hvilke spørgsmål, skønsmanden skal besvare, og hvilken dokumentation, han skal udarbejde (f.eks. billeder).

"Tanken" bag det indenretlige syn- og skøn er, at retten sikrer, at den pågældende skønsmænd er en, som er uafhængig og upåvirket af sagens parter og således kan tage stilling til problemstillinger/ tvister af faglig karakter.

En sådan syns- og skønserklæring tillægges høj bevisværdi. Som det klare udgangspunkt vil retten lægge skønsmændens udtalelser til grund, når den skal afgøre sagen. Derfor – på grund af den bevisværdi, som retten tillægger en indenretligt indhentet skønserklæring, skal det altid overvejes, om dette skridt skal igangsættes.

Det er ikke nødvendigt at anlægge en retssag for at få lavet et indenretligt syn og skøn. Man kan godt "nøjes med" at bede retten om at facilitere et syn og skøn (og så vente anlægge en egentlig retssag til syns- og skønrapporten foreligger). Man taler i disse tilfælde om en "isoleret bevisoptagelse".

En isoleret bevisoptagelse er blandt andet tiltænkt anvendelse i de situationer, hvor der rent praktisk ikke "er tid til" at udtage stævning m.v., fordi beviset vil forringes eller gå til grunde, hvis man afventer en almindelig sagsbehandling. I sådanne situationer skal retten sikre, at der udmeldes en skønsmænd, som kan gennemføre bevisoptagelse inden beviset forringes eller går til grunde. Det kan – hvis omstændighederne nødvendiggør det – ske ganske hurtigt.

2. En erklæring eller billeddokumentation, der er lavet uden rettens mellemkomst, f.eks. af støttemodtagerens landbrugskonsulent.

Både støttemodtageren og dennes konsulent skal gøre sig klart, at retten som udgangspunkt vil tillægge en skønserklæring eller billeddokumentation, der tilvejebringes "på eget initiativ" en helt anden (ringe) bevisværdi end en erklæring/ dokumentation, der indhentes indenretligt.

En sådan erklæring/ dokumentation vil – som udgangspunkt – ikke kunne træde i stedet for en skønserklæring, men kan efter omstændighederne tjene som supplerende bevisførelse.

Som udgangspunkt er en syns- og skønsmænds opgave at fungere som en slags "faglig dommer". Den almindelige dommer har selvsagt ikke en faglig baggrund, som gør ham i stand til at afgøre, om kontrollørens skøn er korrekt. Derfor anmoder han en skønsmænd om at foretage sådan en vurdering for sig.

Det betyder omvendt også, at skønsmænd – på samme måde som den juridiske dommer – skal være habil, og at begge parter skal have lige/ ens adgang til at oplyse deres synspunkter for ham. Derfor vil en erklæring eller dokumentation, der er udarbejdet på én af parternes foranledning (f.eks. støttemodtagerens) aldrig kunne erstatte det materiale en syns- og skønrapport/ erklæring.

Det materiale, som støttemodtagerens konsulent eller en anden på foranledning støttemodtageren har ladet udarbejde har karakter af "ensidigt indhentede erklæring". Tidligere var retspraksis den, at ensidigt indhentede erklæring allerede af den grund skulle afvises fra at indgå i sagen.

Retspraksis har nu ændret sig således, at man i dag tillader ensidigt indhentet materiale fremlagt i retssager. Herunder tillades fremlagt udtalelser om erklæring om forhold af teknisk karakter, som inden sagsanlægget er indhentet hos (partens egne) rådgivere og sagkyndige.

Man skal være opmærksom på, at der ikke herved er taget stilling til bevisværdien af sådanne ensidigt indhentede erklæring.

At lade en konsulent gennemgå og dokumentere og/ eller erklære sig om et areal, der er eller efter kontrolbesøget må forventes at blive underkendt kan formentlig være ganske fornuftigt. Det gælder navnlig i to situationer:

For det første kan en sådan gennemgang være en fornuftig måde at afklare på, om der er perspektiver i at føre en retssag.

For det andet kan en sådan gennemgang være fornuftig som en slags "foreløbig bevissikring". Det gælder navnlig, hvis kontrollørens kritik af arealet går på, at plantedækket er for højt/ tæt eller andre forhold, hvor støttemodtageren – principielt – ville have mulighed for at rette for sig inden en skønsmænd kunne finde sig på arealet. I disse tilfælde kan det overvejes, om konsulent bør lave en foto/ videooptagelse af arealet, som gør det muligt senere at udelukke, at støttemodtageren har rettet for sig inden skønsmænd besigtiger arealerne.

I alle tilfælde bør det kunne dokumenteres, hvornår video/ fotos er taget og hvor (f.eks. ved registrering af koordinater).

(b) Udgifter og anden ressourceforbrug

Inden man som støttemodtager binder an med en retssag eller med bevissikring skal man gøre sig det klart, at der er et stort ressourceforbrug forbundet med en at føre en retssag.

Herunder er der et stort ressourceforbrug forbundet med bevissikring. Det bør i den forbindelse overvejes, om det omkostningsmæssigt kan svare sig at få en konsulent til at gennemgå arealerne (i første omgang) eller om der er mest økonomi i umiddelbart at igangsætte en isoleret bevisoptagelse.

Ud fra et ressourcensynspunkt er det tillige vigtigt, at man møder kontrolresultatet objektivt og vurderer eller lader vurdere, om der er eller om man realistisk set kan forvente at få medhold i en påstand om afgørelsens ugyldighed. Besvarelsen af dette spørgsmål er helt afgørende for, om man skal iværksætte bevissikring.

Der er ingen udgifter forbundet med at klage til klagecentret, bortset fra udgiften til bistand til udfærdigelsen af klage (i givet fald).

Man skal dog være klar over, at man – i praksis – ofte vil være nødt til at tage stilling til, om man vil indbringe sagen for retten, umiddelbart i forlængelse af kontrollen, jfr. det ovenfor anførte om bevissikring og nedenfor ved pkt. (d) om tidsperspektivet.

(c) Retssag eller klage til Fødevareministeriets Klagecenter?

Man skal gøre sig klart, hvad tvisten angår. Er det, man er uenige om, kontrollørens skøn, da skal man være klar over, at Fødevareministeriets Klagecenter som det altovervejende hovedregel ikke efterprøver kontrollørens skøn (medmindre der foreligger særlige omstændigheder).

Hvis kontrolløren f.eks. under kontrollen har skønnet, at et givet areal ikke fremtræder tydeligt afgræsset, at 50% af plantedækket ikke er under 40 cm., at et givet areal ikke modtog enkeltbetaling retmæssigt i 2008 eller lign., da må det forventes, at klagecenteret ikke efterprøver kontrollørens skøn.

Ønsker man at anfægte selve skønsudøvelsen, da bør man indstille sig på, at der er tale om en tvist, som skal undergives domstolsbehandling.

Der er intet til hinder for – og det vil i praksis ofte blive den løsning, der vælges – at lade sagen behandle ved Klagecentret forud for en evt. retssag. Det skyldes flere forhold.

For det første kan det ikke udelukkes, at støttemodtageren får helt eller delvist medhold i sin klage. Klagen til klagecentret indgives i første omgang til NaturErhvervstyrelsen, som gennemgår afgørelsen igen. Fastholder styrelsen sin afgørelse, videresendes den til Klagecentret med bemærkninger. Klageproceduren indebærer således, at to instanser gennemgår afgørelsen, og begge instanser har mulighed for at ændre afgørelsen.

For det andet kan tilsagn om retshjælpsdækning – hvis støttemodtagerne har forsikring – være betinget af, at muligheden for klage til klagecentret er udtømt.

Klagecentret efterprøver derimod juraen i sagen – dvs. om afgørelsen har en korrekt juridisk fundament, herunder om grænserne for skønnet er overskredet. Klagenævnet tager f.eks. stilling til, om skønnet er sat under regel og om kontrolløren har overholdt retningslinjerne i kontrolinstruksen.

Det er ikke en betingelse for domstolsbehandling af sagen, at den forinden har været undergivet prøvelse ved Fødevareministeriets klagecenter. Undlader man at indbringe sagen for klagecentret, kan det dog få betydning i forhold til de med retssagen forbundne sagsomkostninger.

(d) Tidsperspektivet

Angår tvisten helt eller delvist de faktiske forhold på arealet – f.eks. om plantedækket er under 40 cm., eller om dyr har afgræsset et større areal m.v., da vil bevis nødvendigtvis skulle sikres hurtigt, jfr. ovenfor om isoleret bevisoptagelse.

Det betyder i praksis, at støttemodtageren bør tage stilling til om han vil forfølge tvisten og bruge ressourcer på at sikre beviset, straks.

Der sker ikke nogen besigtigelse i forbindelse med klagecentrets sagsbehandling.

(e) Hvad kan man klage over/ forfølge ved domstolene?

Det er ikke kontrollen som sådan, klagen retter sig mod. Klagen vil altid skulle rette sig mod den eller de forvaltningsretlige afgørelser, som udspringer af kontrollen.

Udmønter kontrollen sig i en afgørelse (om underkendelse) af MJV-aftalen samt bortfald af enkeltbetaling (efter artikel 34) og evt. tilsidesættelse af GLM på samme arealer, bør man klage over alle afgørelserne, hvis de er indbyrdes afhængige.

En kontrol kan udmønte sig i en flerhed af afgørelser, som er eller ikke er indbyrdes afhængige.

Man kan f.eks. tænke sig et areal, der underkendes i forhold til plejegræsordningen. Det er afgørelse nr. 1. I konsekvens af, at tilsagnet efter plejegræsordningen bortfalder, bortfalder også grundlaget for enkeltbetaling efter artikel 34. Det er afgørelse nr. 2. Der kan desuden følge en afgørelse om krydsoverensstemmelsessanktion, det er – i givet fald - afgørelse nr. 3.

Man kan udmærket tænke sig yderligere afgørelser. Hvis flere arealer underkendes og de har forskellige tilsagn, da træffes afgørelse i relation til hvert enkelt tilsagn(snummer).

Hvis man ikke klager over alle afgørelser, skal man gøre sig den indbyrdes afhængighed klart. I ovenstående eksempel vil det være afgørende, at der klages over den afgørelse, der vedrører plejegræsordningen (da de øvrige afgørelser udspringer af denne). Det må antages, at hvis der "kun" klages over afgørelsen om enkeltbetaling eller afgørelsen om krydsoverensstemmelse, da vil det blive lagt til grund ved vurderingen af den afgørelse, at arealet retmæssigt er underkendt i forhold til plejegræs-aftalen.